

17. FESTIWAL KULTURY ŻYDOWSKIEJ w Krakowie

SPRAWOZDANIE

17 edycja Festiwalu Kultury Żydowskiej odbyła się pomiędzy 23 czerwca i 1 lipca 2007 roku.

Honorowy patronat nad Festiwal objął Pan Lech Kaczyński, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Organizatorem Festiwalu jest Stowarzyszenie Festiwal Kultury Żydowskiej, którego Przewodniczącym jest Janusz Makuch.

Głównym celem Festiwalu jest przywracanie pamięci i utrwalanie wiedzy o świecie żydowskiej kultury, prezentacja współczesnej i tradycyjnej kultury żydowskiej oraz ukazywanie miejsc spotkań, przenikania i wzajemnych związków kultury polskiej i żydowskiej. Wszystko to służyć ma wzajemnemu zrozumieniu, zwalczaniu stereotypów, a także przeciwdziałaniu wszelkim formom antysemityzmu, szowinizmu i ksenofobii.

W tegorocznej edycji Festiwalu udział wzięło ponad 140 artystów ze Stanów Zjednoczonych, Kanady, Ukrainy, Izraela, Francji, Niemiec, Włoch i Polski.

W ciągu 9 festiwalowych dni odbyło się łącznie 198 wydarzeń:

- 7 wystaw
 - 30 koncertów i wydarzeń muzycznych
 - 81 spotkań warsztatowych w 17 cyklach tematycznych
 - 19 wykładów i paneli dyskusyjnych
 - 2 konferencje
 - 14 spotkań i promocji książek
 - 27 spacerów - zwiedzań w 13 cyklach tematycznych
 - 14 projekcji filmowych
- oraz
- 4 ceremonie religijne

W ramach 17 edycji Festiwalu Kultury Żydowskiej odbyły się następujące wydarzenia:

KONCERTY I WYDARZENIA MUZYCZNE

1. **Kroke** (Polska)
2. *The New World of Mozart - Beyond the Pale* (Kanada), w ramach cyklu koncertów *Klasyka w południe*
3. **Koncert Kantorów - Jeżeli zapomnę Ciebie, Jeruzalem...**, z udziałem kantorów: Yaacova Motzena, Chaima Adlera, Israela Randa (Izrael) oraz Chóru Kolot Min Hashamayim (Izrael); dyrygent: Rafael Bitton (Izrael); akompaniament: Menachem Bristowski (Izrael). Koncert ten dedykowany był Jerozolimie w 40 rocznicę reunifikacji.
4. **Shofar** (Polska)
5. **Veretski Pass** (USA)
6. **Beyond the Pale** (Kanada)
7. **SoCalled Orchestra** (Kanada/USA)
8. **Maurice el Médioni** (Francja) i **Roberto Rodriguez** (USA)
9. *Nasza Pieśń - Theodore Bikel* (USA) i **Alberto Mizrahi** (USA)
10. **Daniel Kahn & The Painted Bird** (USA)
11. *Later Prophets - Greg Wall* (USA)
12. **Lerner Moguilevsky Dúo** (Argentyna),
13. *Critical Mass Daniel Goode* (USA)
14. **Bester Quartet** (Kraków) wraz z **Dafô Quartet** (Kraków)
15. *Nigunim & Zmiros - Frank London, Lorin Sklamberg, Rob Schwimmer* (USA)
16. **Koncert Na Dachy** – Beyond the Pale (Kanada)
17. **Paul Brody`s Sadawi** (USA/Niemcy)
18. *Szalom na Szerokiej* – 7-godzinny koncert na ulicy Szerokiej, podczas którego prezentują się wszyscy niemalże wykonawcy Festiwalu. W tym roku dodatkowo wystąpiła polska grupa perkusyjna **Ritmodelia**, która wzięła udział w specjalnym projekcie Franka Londona *Carnival Conspiracy*
19. *To ostatnia niedziela...* - **Alfred Schreyer** (Ukraina)
20. **Leopold Kozłowski** i Jego Goście (Kraków)
21. **Quartet Klezmer Trio** (Kraków) – koncert w ramach codziennych koncertów *Między synagogami*
22. **Nakhes** (Kraków) – koncert w ramach codziennych koncertów *Między synagogami*
23. **Roberto Rodriguez** (USA) i **Maurice El Medioni** (Francja) – koncert w ramach codziennych koncertów *Między synagogami*
24. **Daniel Kahn and the Painted Bird** (USA) – koncert w ramach codziennych koncertów *Między synagogami*
25. **Alberto Mizrahi** (USA) – koncert w ramach codziennych koncertów *Między synagogami*
26. *Jazz Klez Sessions* prowadzone przez **Paula Brody** (USA) – 4 spotkania
27. *Thursday Night Dance Party* – nocne party w klubie Drukarnia z nauką tańców żydowskich i chasydzkich

WARSZTATY

1. **Język jidysz** – prowadzenie: Przemysław Piekarski, Julia Makosz i Urszula Makosz (Kraków) – 6 spotkań
2. **Język hebrajski** – prowadzenie: Maciej Tomal (Polska) – 5 spotkań
3. **Kaligrafia hebrajska** – prowadzenie: Ewa Gordon (Kraków) – 4 spotkania
4. **Wycinanka żydowska** – prowadzenie: Anna Małecka- Beiersdorf (Kraków) – 5 spotkań
5. **Odkrywanie Kazimierza** - warsztaty plastyczne, prowadzenie: Sylwia Liszka i Agnieszka Wozowicz (Kraków) – 5 spotkań
6. **Warsztaty dla dzieci** – prowadzenie: Etel Szyk i Monika Krajewska (Polska) – 5 spotkań
7. **Klezmer Basic** - warsztaty klezmerskie dla początkujących – prowadzenie: Christian Dawid i Sanne Möricke (Niemcy) – 5 spotkań

8. **Klezmer Takhles** - warsztaty klezmerskie dla zaawansowanych – prowadzenie: Christian Dawid i Sanne Möricke (Niemcy) 5 spotkań
9. **Warsztaty bębniarskie** – prowadzenie: Shlomo Bar & Menashe Sasson (Izrael) – 5 spotkań
10. **Hip-hopkele** - warsztaty hip-hopowe – prowadzenie: DJ SoCalled (Kanada) – 2 spotkania
11. **Taniec żydowski** – prowadzenie: Steven Weintraub (USA), akompaniament: Jeff Warschauer & Veretski Pass (USA) – 5 spotkań
12. **Taniec chasydzki** – prowadzenie: Jill Gellerman (USA), akompaniament: The Festival Hasidic Dance Band kierowana przez Sanne Möricke (Niemcy) i Franka Londona (USA) - 5 spotkań
13. **Śpiew jidysz *A Redele iz Di Gore Welt*** – prowadzenie: Jeff Warschauer (USA) – 5 spotkań
14. **Śpiew chasydzki** – prowadzenie: kantor Benzion Miller (USA), akompaniament: kantor Daniel Gildar (USA) – 3 spotkania
15. ***Określ swoje terytorium* – warsztaty fotograficzne** – prowadzenie: Lorenzo Castore (Włochy) - 9 spotkań
16. ***Czas po zburzeniu Świątyni, czyli jak żyć po destrukcji totalnej*** – prowadzenie: Anna Dodziuk (Polska) – 2 spotkania
17. **Kuchnia żydowska** – prowadzenie: Hanna Kossowska (Polska) – 5 spotkań

WYKŁADY I KONFERENCJE

Cykl wykładów **Ewy Gordon** (Kraków) pt. ***Symbolika ikonografii tradycyjnej sztuki żydowskiej*** – 5 spotkań:

1. *Główne motywy w tradycyjnej sztuce żydowskiej.*
2. *Ketuby – żydowskie kontrakty ślubne.*
3. *Przedstawienia Świątyni Jerozolimskiej w sztuce żydowskiej.*
4. *Historia Hagady na Pesach.*
5. *Symbolika motywów zwierzęcych w sztuce żydowskiej.*

Cykl wykładów **Michaela Wexa** (Kanada) pt. ***Język i kultura jidysz*** – 3 spotkania

1. *Gwara niezabawionych: język jidysz i działalność wywrotowa.*
2. *Wyrażenia w języku jidysz: jakie są i dlaczego są takie?*
3. *Religijne korzenie języka jidysz.*

Cykl wykładów **Barbary Kirshenblatt-Gimblett** (USA) i **Meyera Kirshenblatta** (Kanada) pt. ***Nazywali mnie Mayer Lipiec: Malowane wspomnienia o żydowskim dzieciństwie w Polsce przed Holocaustem*** – 3 spotkania

Cykl wykładów pt. ***Kobiety w świecie żydowskim*** – 6 spotkań

1. **Małgorzata Kordowicz** (Polska) – *Kol Isha – kobiety mają głos?*
2. **Bella Szwarzman – Czarnota** (Polska) – *Źródło Miriam - nowe rytuały kobiet żydowskich.*
3. **Bella Szwarzman – Czarnota** (Polska) – *Pierwsze pod górą Synaj – edukacja i przekazywanie wartości żydowskich na przykładzie szkół krakowskiej Żydówki Sary Sznirer.*
4. **Blima Miller** (USA) – *Świat ortodoksyjnych kobiet we współczesnym społeczeństwie.*
5. **Etel Szyc, Hanna Kossowska, Monika Krajewska** (Polska) – *Kobiety żydowskie we współczesnej Polsce*
6. **Anda Rottenberg** (Polska) – *O twórczości Charlotte Salomon.*

Tradycyjny ubiór żydowski w Polsce – wykład Anny Lebet-Minakowskiej (Kraków)

Powrót błękitnej fali - czyli przesłanie duchowej tradycji - panel dyskusyjny z udziałem: **Tanny Jakubowicz-Mount, Stanisława Krajewskiego, Belli Szwarzman-Czarnoty**

Holocaust chorych psychicznie. Podwójnie zapomniani pacjenci. – międzynarodowa konferencja zorganizowana przez Szpital im. Babińskiego oraz Polsko – Izraelskie Towarzystwo Zdrowia Psychicznego

Przywracanie pamięci. Rewitalizacja dzielnic żydowskich w miastach Europy Środkowej. - międzynarodowa konferencja zorganizowana przez Międzynarodowe Centrum Kultury

SPOTKANIA, PROMOCJE KSIĄŻEK

1. Spotkanie z pisarką **Miriam Akavią** (Izrael)
2. Spotkanie z pisarzem **Aharonem Appelfeldem** (Izrael)
3. *Okna nadziei, okna tęsknoty* - promocja książki Profesora **Szewacha Weissa** (Izrael)
4. *Jewish Heritage Travel - A Guide to Eastern Europe* - promocja książki **Ruth Ellen Gruber**
5. Krakowski Salon Poezji *Między Jerozolimą a Krakowem* - wiersze o Jerozolimie czytali **Kamila Baar, Edward Linde-Lubaszenco** i **Andrzej Seweryn** (Polska), pieśni o Jerozolimie śpiewał **Kantor Benzion Miller** (USA) przy akompaniamencie **Menachema Bristowskiego** (Izrael)
6. Promocja Zeszytów Literackich nr 97, poświęconych Jehudzie Amichajowi
7. *Spotkania otwarte* prowadzą **Tanna Jakubowicz-Mount** i **Anna Dodziuk** (Polska) – 6 spotkań
8. Prezentacja projekt Muzeum Historii Żydów Polskich
9. Rozdanie Honorowych Dyplomów dla Polaków szczególnie zasłużonych w ratowaniu żydowskich zabytków

WYSTAWY

1. **Jerzy Duda-Gracz** (Polska), *El male rachamim*
2. *Z inspiracji kulturą żydowską...* - wystawa prac młodzieży szkół plastycznych
3. **Ryszard Bilan** (Francja), *Zamknięte koło*
4. *... pamięć tej chwili z odległości lat, które minę ...* – wystawa prac 40 artystów, m.in. **Christiana Boltanskiego** (USA), **Mai Gordon** (Izrael), **Joanny Rajkowskiej** (Polska), **Lang / Baumann** (Szwajcaria), **Mirosław Bałka** (Polska), **Tadeusz Kantor** (Polska), **Artur Żmijewski** (Polska), **Ilia i Emilia Kabakov** (Rosja), **Nelly Agassi** (Izrael), **Jeremy Deller** (Wielka Brytania).
5. *Światy utracone*, malarstwo **Wiesława Chrzanowskiego** (Polska)
6. *Świat przed katastrofą. Żydzi krakowscy w dwudziestoleciu międzywojennym* – wystawa dokumentalna w Międzynarodowym Centrum Kultury
7. *W cieniu bożnic i kościołów. Krakowski Kazimierz w ikonografii* - wystawa Muzeum Historycznego w Krakowie

FILMY

1. *Hungry Hearts* (USA, 1922), reż. E. Mason Hopper
2. *Retrospektywa Davida A. Steina* (Kanada)
3. *Rape of Europa* (USA, 2006), reż. R. Berge, B. Cohen
4. *5 Days* (Izrael, 2005), reż. Y. Shamir
5. *Nuremberg* (Francja, 2006), reż. Ch. Delage
6. *Pigeon* (Kanada, 2004), reż. A. Green
7. *Dworzec Gdański* (Polska, 2007), reż. M. Zmarz-Koczanowicz
8. *As Seen Through These Eyes* (USA, 2007), reż. H. Helstein
9. *Four Weeks in June* (Szwecja, 2005), reż. H. Mayer

10. *Singing Blacksmith*, (USA, 1938), reż. Edgar G. Ulmer
11. *The Work, My Hometown Concentration Camp, Process B-7815, Hawaii and the Holocaust*, reż. Bernard Offen – 4 spotkania

ZWIEDZANIA

1. **Synagogi Kazimierza** zwiedzanie w języku polskim, prowadzenie: Anna Kiesell (Kraków) - 6 spotkań
2. **Synagogi Kazimierza** zwiedzanie w języku angielskim, prowadzenie: Agnieszka Legutko-Ołownia (Kraków) - 6 spotkań
3. *Spacer po dawnym Getcie Krakowskim* w języku polskim, prowadzenie: Anna Pióro (Kraków) – 3 spotkania
4. *Spacer po dawnym Getcie Krakowskim* w języku angielskim, prowadzenie: Agnieszka Legutko-Ołownia (Kraków)
5. *Zwiedzanie Cmentarza Remu* w języku angielskim, prowadzenie: Naczelny Rabin Galicji Edgar Gluck (USA) – 3 spotkania
6. *Zwiedzanie Cmentarza Remu* w języku polskim, prowadzenie: Anna Kiessel (Kraków)
7. *Zwiedzanie Cmentarza Nowego* w języku polskim, prowadzenie: Anna Kiessel (Kraków)
8. *Zwiedzanie Cmentarza Nowego* w języku angielskim, prowadzenie: Anna Kiessel (Kraków)
9. *Sztetl: śladami żydowskich miasteczek* (Kraków-Działoszyce-Pińczów-Chmielnik-Szydłów-Chęciny-Kraków) – wycieczka w języku angielskim
10. *Śladami Bałabana* spacer po żydowskim Kazimierzu, w języku polskim, prowadzenie: Julia Lasek (Kraków)
11. *Śladami Bałabana* spacer po żydowskim Kazimierzu, w języku angielskim, prowadzi Anna Kiesell (Kraków)
12. *Zwiedzanie cmentarzy* w języku polskim, prowadzenie: Monika Krajewska (Polska)
13. *Judaika w Galerii Rzemiosła Artystycznego* – zwiedzanie ekspozycji w Muzeum Narodowym, prowadzenie: Anna Lebet-Minakowska (Kraków)

CEREMONIE RELIGIJNE

1. *Kabat Szabat* – ceremonia przywitania Szabatu - dwukrotnie
2. *Poranna Modlitwa Szabatowa*
3. *Meławe Małka* – ceremonia pożegnania Szabatu

Koncert *Shalom na Szerokiej* był rejestrowany przez program II Telewizji Polskiej i retransmitowany w dwóch częściach na antenie TVP2. Bezpośrednia transmisja z koncertu oraz rozmowy z artystami i gośćmi Festiwalu przeprowadzona była przez Telewizję Kultura, odbieraną przez Satelitę Astra.

Jak w poprzednich latach Festiwal był bardzo mocno obecny w mediach – patronat medialny objęły:

- Gazeta Wyborcza (wydanie ogólnopolskie oraz krakowskie),
- tygodnik Polityka,
- miesięcznik Midrasz,
- anglojęzyczny tygodnik The Warsaw Voice,
- Polskie Radio Program III,
- portal internetowy Onet.pl oraz
- II Program Telewizji Polskiej
- Telewizja Kraków.

Do kampanii reklamowej Festiwalu włączył się w tym roku również EMPiK – poza reklamą w salonach na terenie całego kraju, przygotowana została strona poświęcona Festiwalowi w portalu Empik.com, na której oprócz informacji o Festiwalu, można było zakupić płyty i książki o tematyce żydowskiej – w tym również tegorocznych gości Festiwalowych.

30-sekundowy spot reklamujący Festiwal był emitowany na ekranie ciekłokrystalicznym w centrum Krakowa oraz w szynobusie kursującym na lotnisko w Balicach.

Ponadto w Krakowie eksponowane były plakaty i afisze Festiwalu oraz 3 banery.

W 17. edycji Festiwalu Kultury Żydowskiej w Krakowie udział wzięło około 24 000 osób.